

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка
Гуманітарно-природничий університет ім. Я. Длугоша (м. Ченстохова Польща)
Вища школа лінгвістична (м. Ченстохова Польща)
Пряшівський університет (Словаччина)
Ніредьгазький Університет (Угорщина)

*Весь світ з вами,
якщо ви з нами!*

**III Міжнародна науково-практична
Інтернет-конференція**

**«МІЖНАРОДНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ДОСВІД
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»**

м. Мукачево

УДК 338.486:91(477:4)(043.2)

М 58

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Науково-технічною радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 9 від 21 листопада 2022 р.)*

Відповідальний за випуск – доктор географічних наук, доцент Смочко Н.М.

Редакційна колегія: Щербан Т.Д. – д.психол.н., проф. (голова); Смочко Н.М. – д.геогр.н., проф. (заст.гол.), Лужанська Т.Ю. – к.геогр.н., Папп В.В. – д.е.н., проф., П'ятка Н.С. – к.е.н., доц., Кочан В.М. – к.філос.н., ст. викл.; Медвідь Л.І. – к.е.н., доц.; Цупанич О.І. – провідний фахівець кафедри.

У збірнику тез висвітлюються погляди науковців, аспірантів, магістрантів, представників підприємницьких структур на актуальні проблеми суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції. Тематика конференції охоплює наукові, освітні та практичні аспекти суспільно-географічного розвитку туристичної галузі у контексті інтегрування України в європейський економічний простір.

М 58

Міжнародний та національний досвід суспільно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції / ред. кол.: Т.Д. Щербан (гол.) та ін. Мукачево: МДУ, 2022. 125 с.

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів відповідають за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей. Погляди редколегії не завжди збігаються з позиціями авторів.

© Мукачівський державний університет, 2022

2. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ МОДЕЛІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ

УДК 911.3:30/33(477.8)

Малена ГОРВАТ

*здобувачка спеціальності 106 Географія освітнього ступеня Магістр
Мукачівський державний університет, м. Мукачево*

Наталія П'ЯТКА

*кандидат економічних наук, доцент
Мукачівський державний університет, м. Мукачево
stojkanata1977@gmail.com*

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Вигодами активної участі прикордонних регіонів в міжнародній співпраці визначаються передача досвіду демократичного суспільства, громадянської ініціативи, створення умов для вирівнювання стандартів життя по обидва боки кордону, розширення промислової кооперації, розбудова комунікаційної інфраструктури, налагодження взаємодопомоги у випадках катастроф і ліквідації наслідків стихійних лих тощо. Прикордонне співробітництво у політичній, економічній, природоохоронній, інфраструктурній, гуманітарній сферах збагачує національний досвід ведення зовнішніх зносин, сприяє економічному процвітанню.

Нами при постановці проблематики дослідження було наголошено про невирішеність питання збереження навколишнього середовища і ефективного природокористування при здійсненні прикордонної співпраці. В цьому контексті варто відмітити, що саме належить до екологічної складової прикордонного співробітництва. До екологічних проблем природокористування на прикордонних територіях нами пропонується відносити:

- 1) еколого-економічні збитки від діяльності будь-якої галузі, що має місце на прикордонній території;
- 2) будь-які відходи галузей, що розташовані не на прикордонних територіях, але можуть спричинити збитки саме на них.

Одне з перших місць серед екологічних проблем України посідає проблема забруднення води. Водні об'єкти України забруднені переважно нафтопродуктами, фенолами, органічними речовинами, сполуками азоту та важкими металами. Середньорічний вміст основних забруднюючих речовин у воді багатьох річок перевищує гранично допустимі концентрації. Значного техногенного впливу зазнають підземні води.

Екологічні проблеми водних ресурсів, що розташовані на прикордонних територіях є ключовими в питаннях їх впливу на внутрішню і зовнішню безпеку країн та виникнення конфліктів. Але разом з водними проблемами в Україні

спостерігається також доволі високий рівень забруднення атмосферного повітря. Найбільше забруднюють повітря підприємства обробної промисловості, паливно-енергетичного комплексу, видобувної промисловості. Також негативно впливають на стан атмосфери викиди підприємств будівництва та сільського господарства. У багатьох областях країни викиди автотранспорту є основними забруднювачами повітря.

Значної екологічної шкоди зазнають ґрунти внаслідок їх забруднення викидами промисловості, невмілого або надмірного використання в аграрному секторі засобів хімізації, а також забруднення значних площ внаслідок аварії на ЧАЕС.

Забруднення природного середовища зумовлено передусім відходами промислових, сільськогосподарських і побутових об'єктів. Тверді відходи, до яких належать металургійні шлаки, відходи процесу збагачення корисних копалин, звалища побутового сміття розташовуються часто на сільськогосподарських угіддях і є джерелами токсичних речовин і елементів, що потрапляють в атмосферу, ґрунти, поверхневі та підземні води, завдаючи їм не виправної шкоди. Найбільша частка в утворенні відходів припадає підприємства металургійної та нафтохімічної галузей.

У містах і селищах міського типу щороку нагромаджується сміття, яке знешкоджується на міських звалищах, з яких більшість експлуатується без дотримання запобіжних заходів щодо забруднення підземних вод і повітряного басейну, та на невеликій кількості сміттєспалювальних заводах, технологічне обладнання яких не відповідає сучасним екологічним вимогам.

Таким чином, серед основних екологічних проблем навколишнього природного середовища України, які впливають, або можуть потенційно вплинути на внутрішню та зовнішню її безпеку, є:

- 1) забруднення водних ресурсів власним виробництвом і виробничою діяльністю сусідніх країн, а також побутовими відходами);
- 2) проблема вибору напрямів використання водних ресурсів, які носять транскордонний характер і в більшості випадків вимагають компромісних рішень щодо використання їх у своїй діяльності країнами-членами ТС;
- 3) зменшення біорізноманіття через неефективне використання ґрунтів, водних ресурсів, видобуток мінеральних ресурсів та ін.;
- 4) нелегальне ввезення та вивезення небезпечних речовин;
- 5) шкідливі викиди в атмосферне повітря підприємств, що розташовані неподалік від державного кордону;
- 6) розвиток ядерної енергетики;
- 7) проблеми забруднення через реструктуризацію військово-промислового комплексу.

Комплексне вирішення проблем природокористування на прикордонних територіях дозволить підвищити ефективність використання природних ресурсів та налагодити систему спільних дій по забезпеченню контролю над порушенням екосистем у прикордонних територіях. Однак такі дії вимагають значних зусиль з боку країн-партнерів, налагодженої, чіткої, оперативної співпраці між державами і регіонами.

У подальших дослідженнях слід звернути увагу на особливості використання природних ресурсів у прикордонних територіях та більш детальному розгляді механізмів взаємовідносин економічних суб'єктів (держав, регіонів, підприємств) з приводу спільного природокористування на прикордонних територіях.

Список використаних джерел:

1. Лукаш О. А. Аналіз еколого-економічних взаємозв'язків у механізмах транскордонного співробітництва. Механізм регулювання економіки. 2018. № 2. С. 77- 90.
2. Лукаш О. А. Методичні підходи до оцінки еколого-економічної ефективності транскордонного співробітництва. Механізм регулювання економіки. 2018. № 3, Т. 1. С. 181-185.
3. Уварова Г. Рекреаційно-туристичний потенціал України. Географія та основи економіки в школі. 2008. № 2. С. 29-36.

УДК 911.3: 796.5

Олександр КОЛОТУХА

*доктор географічних наук, доцент
Національний авіаційний університет, м. Київ
okolotuh@ukr.net*

ЕВОЛЮЦІЯ ПОГЛЯДІВ НА ТЕРИТОРІАЛЬНУ РЕКРЕАЦІЙНУ СИСТЕМУ: ВІД БАЗОВОЇ МОДЕЛІ ДО СУЧАСНИХ ПІДХОДІВ

Розроблена В. Преображенським у 1960-х рр. концепція територіальних рекреаційних систем (ТРС) довгий час відігравала роль базової (практично безальтернативної) концепційно-теоретичної моделі рекреаційно-географічних досліджень. Вся система понять цього наукового напрямку базувалася на антропоцентричному характері систем рекреації і туризму, що означало замикання всіх системних зв'язків на потреби туриста. На цій методологічній основі були розроблені принципи оцінки природних та культурно-історичних рекреаційних ресурсів, рекреаційного попиту, інфраструктури, що забезпечувало функціонування і розвиток рекреаційних районів [5].

Преображенський В. один із перших учених, хто не тільки усвідомив необхідність системного підходу при аналізі складних процесів, а й реалізував його. Він протиставляв дві дослідницькі позиції у вирішенні даної проблеми: «від потреб» та «від ресурсу». Аналізуючи базисну модель рекреаційної системи, він вказував на провідну роль в ній людини-рекреанта як центральної підсистеми, відзначаючи, що стани і властивості всіх інших підсистем залежать від вимог центральної підсистеми, а цільова функція рекреаційної системи визначається як максимальне задоволення рекреаційних потреб людини [5].

ЗМІСТ

1. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА ІНФРАСТРУКТУРА ТУРИЗМУ	5
Shevchuk S. Regional model of recreational land USA	5
Заставецька Л., Заставецький Т., Таранова Н., Семеген О. Перспективи розвитку похмурого туризму у західному регіоні України.....	8
Лужанська Т., Зийнич В. Оцінка антропогенних ландшафтних комплексів.....	10
Питуляк М., Войціх Д. Рекреаційно-туристичний потенціал Чортківської ОТГ Тернопільської області.....	14
Питуляк М., Гуляйгородський В. Бальнеологічні ресурси Львівської області та їх використання.....	17
П'ятка Н., Лелик В., Оцінка водного режиму та гідроенергетичного потенціалу басейну р. Тиса.....	19
П'ятка Н., Терпай Г. Природоохоронна діяльність в басейнах малих річок Українських Карпат.....	21
Товт А., Товт К. Рекреаційно-туристичний потенціал Великоберезької сільської територіальної громади.....	23
Шуканова А., Дядченко Ю. Музеї при закладах освіти як осередки виховної роботи та об'єкти туристичного інтересу.....	26
2. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ МОДЕЛІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ РЕГІОНУ	28
Горват М., П'ятка Н. Еколого-економічні аспекти природокористування на прикордонних територіях України.....	28
Колотуха О. Еволюція поглядів на територіальну рекреаційну систему: від базової моделі до сучасних підходів.....	30
Лужанська Т., Сьомак В., Туряниця А. Роль міжсистемного аналізу в конструктивно-географічному прогнозуванні	33
Мальська М., Зінько Ю., Горішевський П. Сільські гостинні садиби і національні парки Карпатського регіону України в період пандемії: рекреаційно-туристичний аспект.....	36
Машіка Г., Текелій Д. Шляхи формування інвестиційного середовища в Карпатському туристичному регіоні	38
П'ятка Н., Шекура В. Еколого-економічні механізми природокористування України в умовах сучасних викликів.....	40
П'ятка Н., Шекура І. Еколого-економічні проблеми природокористування у лісовому господарстві Карпатського регіону.....	43
Смочко М., Соцька І., Магаль Р. Медико-географічне районування території України: теоретичний аспект.....	45
Стець А., Лужанська Т., Хлуд О. Роль «зеленої економіки» у суспільному житті суспільства.....	47

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>